

DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/79-19>
УДК 338.228.83.528

Боровик П.М.

кандидат економічних наук, доцент,
Уманський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7971-1718>

Удовенко І.О.

кандидат економічних наук, доцент,
Уманський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5971-8365>

Поліщук В.В.

доктор сільськогосподарських наук, професор,
Уманський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8157-7028>

Рудий Р.М.

доктор технічних наук, професор,
Уманський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8743-5151>

Іванчук О.М.

доктор технічних наук, доцент,
Уманський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-6467-4457>

Borovyk Petro

Ph.D. in Economics, Associate Professor,
Uman National University

Udoenko Iryna

Ph.D. in Economics, Associate Professor,
Uman National University

Polishchuk Valentyn

Doctor of Agricultural Sciences, Professor,
Uman National University

Rudyi Roman

Doctor of Technical Sciences, Professor,
Uman National University

Ivanchuk Oleg

Doctor of Technical Sciences, Associate Professor,
Uman National University

МУНІЦИПАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ РИНКОВИМИ ТРАНЗАКЦІЯМИ З СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ УГІДДЯМИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

MUNICIPAL MANAGEMENT OF MARKET TRANSACTIONS WITH AGRICULTURAL LANDS: PROBLEMS AND PROSPECTS

Не зважаючи на позитивні особливості вітчизняної системи муніципального управління ринковими транзакціями із аграрними угіддями, вона характеризується проблемами, до яких відносять: суперечності нормативно-правових актів, нестабільність законодавства, корупційні ризики та ризики мінізації окремих операцій, низька кваліфікація посадовців, обмежена прозорість ринку, слабкий кадастровий облік, недосконале планування територій, затримки у розробці просторових планів, відсутність місцевих геоінформаційних порталів та слабка інфраструктура ринку. З метою врегулювання зазначених проблем необхідно врегулювати законодавство, спростити процедури оформлення ринкових операцій, посилити контроль і антикорупційні заходи, підвищити рівень підготовки фахівців, повсюдно впровадити геоінформаційні системи та розширити інфраструктуру ринку земель.

Ключові слова: земельний ринок, управління земельним ринком, сільськогосподарські угіддя, місцеве самоврядування, управління землями.

The domestic system of municipal management of market transactions involving agricultural land has significant advantages that foster the development of both the agricultural sector and local communities. These benefits include the transparency and accessibility of land purchase and sale procedures, more efficient use of agricultural land resources, stimulation of socio-economic development, strengthening of legal protection for landowners and land users, and enhanced investment attractiveness of local areas. At the same time, research findings have revealed several issues in the current mechanism for managing market transactions with agricultural land at the community level. These include inconsistencies in legal and regulatory acts, leading to varying interpretations of specific provisions, as well as the instability of the legislative framework. Additionally, corruption risks and the potential for shadow transactions in the land market remain significant concerns. Other challenges include the insufficient qualifications of municipal officials and land management specialists, limited market transparency, the lack of effective land-use monitoring, weak cadastral accounting, and inadequate spatial planning. Further critical issues involve delays in the development of general spatial plans, the absence of geoinformation portals in some communities, and the overall underdevelopment of agricultural land market infrastructure. To improve the effectiveness of municipal management, as indicated by the research findings, urgent practical measures must be taken. These include regulatory adjustments and simplification of land market transaction procedures, strengthening oversight of their legality and transparency, enhancing anti-corruption mechanisms in the agricultural land sector, improving the training of municipal executives and land management professionals, actively implementing geoinformation systems and satellite-based land-use monitoring technologies, and fostering the development of infrastructure entities within the agricultural land market.

Keywords: land market, land market management, agricultural lands, local government, land management.

Постановка проблеми. В Україні наразі помітно загострилися проблеми територіального управління ринковими транзакціями зі земельними ресурсами аграрного призначення, зумовлені неналежним рівнем впливу органів місцевого самоврядування на проведення різноманітних ринкових операцій з агроземлями, а також на ефективне та цільове використання сільськогосподарських угідь, що змінили користувача, чи власника в результаті таких операцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Необхідно зазначити, що в українській науковій періодиці актуальні питання управління ринковими операціями з агроземлями постійно висвітлюються. Не применшуючи досягнення цілої когорти науковців у дослідженні зазначеної проблематики, зауважимо, що на наше переконання, особливої уваги заслуговують напрацювання стосовно актуальних питань муніципального управління ринковими операціями з сільськогосподарськими землями А.С. Даниленка та Ю.Д. Білика [1], Г.М. Калетніка та Т.С. Томляк [3], І.В. Лазні [5], Ю.Я. Лузана [6], А.Г. Мартина та І.П. Манько [7], В.Я. Мессель-Веселяка [8], П.Т. Саблука [9], В.М. Трегобчука та Н.М. Скурської [10], А.М. Третьяка та Й.М. Дороша [11], М.М. Федорова [12], Г.В. Черевка [13], В.В. Юрчишина [14].

В той же час, легалізація ринку агроземель та реформування територіального поділу України суттєво загострили проблеми місцевого управління ринковими операціями з агроземлями та викликали помітне нарощення уваги до проблем муніципального

управління ринковими транзакціями з сільськогосподарськими угіддями, а також до розробки напрямів їх ефективного вирішення. Крім того, слід зауважити, що публікаціям вітчизняних науковців, присвяченим проблемам ринку агроземель та територіального управління ринковому обігу земельних ресурсів сільськогосподарського призначення бракує комплексності, адже в них, переважно, досліджуються ринкові операції зі земельними ресурсами сільськогосподарського призначення, з позиції або покупця, або ж продавця, чи держави, та, при цьому, практично не розглядаються проблеми саме управління такими операціями муніципалітетами об'єднаних територіальних громад. В результаті цього, сукупні проблеми управління ринковими земельними транзакціями органами місцевого самоврядування в наукових публікаціях залишаються недостатньо розглянутими та потребують подальшого їх опрацювання. Така ситуація надихнула авторів на проведення цього дослідження та слугувала першопричиною як його проведення, так і оприлюднення його результатів.

Мета статті – комплексна оцінка недоліків сучасного порядку муніципального управління ринковими транзакціями з сільськогосподарськими угіддями та розробка перспективних напрямів їх поліпшення.

Відповідно до мети даного дослідження, його завданнями є:

– узагальнити основні переваги вітчизняних механізмів муніципального управління ринковими транзакціями з сільськогосподарськими угіддями;

– виокремити ключові дефекти вітчизняних механізмів муніципального управління ринковими агроземельними операціями;

– розробити науково аргументовані практичні рекомендації щодо напрямів вдосконалення чинних в Україні механізмів територіального управління (на рівні місцевих територіальних громад) ринковими транзакціями з сільськогосподарськими угіддями.

Виклад основного матеріалу дослідження. Земельні ресурси є для України одним із найважливіших природно-економічних активів, який не лише слугує базисом для сталого розвитку територіальних громад і місцевих територій сільськогосподарських регіонів, але й суттєво впливає на інвестиційний клімат муніципалітетів. Необхідно відмітити, що в процесі децентралізації владних повноважень місцеві територіальні громади набули дещо більше, ніж до цього, інструментів та важелів впливу, які дають змогу ефективно управляти зазначеними ресурсами, проте, з впровадженням Закону України від 10.10.2019 р. № 2178-10 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення» [8]. в умовах ринку сільськогосподарських земель перед ними постали нові, пов'язані зі становленням та розвитком цього сегменту ринкових відносин, виклики.

Варто зауважити, що ринок земельних ресурсів сільськогосподарського призначення є одним із ключових сегментів розвиненої економіки та помітно впливає як на розвиток агро-сфери, так і на продовольчу безпеку України. Легалізація ринку агроземель та формування системи муніципального менеджменту в сфері ринкових транзакцій зі земельними ресурсами

сільськогосподарського призначення сприяють зростанню ефективного використання сільськогосподарських земельних ресурсів та слугують задоволенню інтересів місцевих мешканців та територіальних громад.

Загалом, запровадження ринку агроземель в Україні та вітчизняна система муніципального управління ринковими транзакціями із сільськогосподарськими угіддями мають низку важливих переваг, порівняно з тіньовим ринком агроземель, які сприяють розвитку як аграрного сектору, так і місцевих територіальних громад.

Збільшення рівня прозорості та доступності процедур купівлі-продажу земельних угідь сільськогосподарського призначення, стимулювання підвищення ефективності використання аграрних земельних ресурсів, сприяння соціально-економічному розвитку місцевих територій, підвищення рівня захисту прав землевласників та землекористувачів, сприяння зростанню інвестиційної привабливості місцевих територій – ці фактори роблять ринок агроземель та вітчизняні сучасні механізми управління земельним ринком в Україні ключовими інструментами забезпечення сталого розвитку як аграрного сектору економіки, так і муніципалітетів (рис. 1).

Поряд з цим, результати аналізу наукової періодики, присвяченої проблемам ринку землі сільськогосподарського призначення та муніципального менеджменту у цій сфері, а також власні дослідження авторів цієї публікації продемонстрували, що суттєвими недоліками діючого вітчизняного порядку управління ринковими транзакціями із аграрними земельними ресурсами на рівні місцевих територіальних громад наразі є (рис. 2):

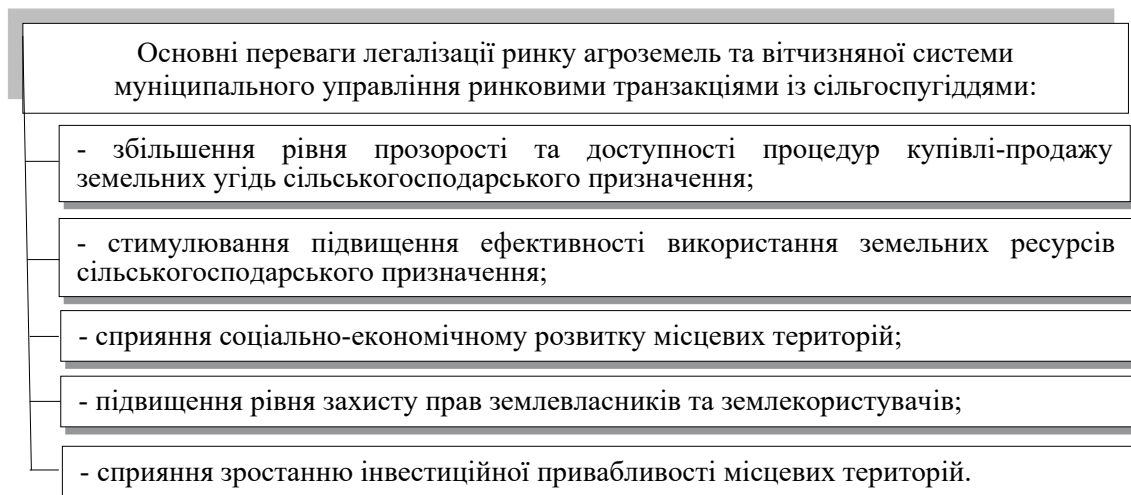

Рис. 1. Основні переваги легалізації ринку агроземель та вітчизняної системи муніципального управління ринком сільгоспугідь [1–7; 9–15]

Джерело: узагальнено авторами

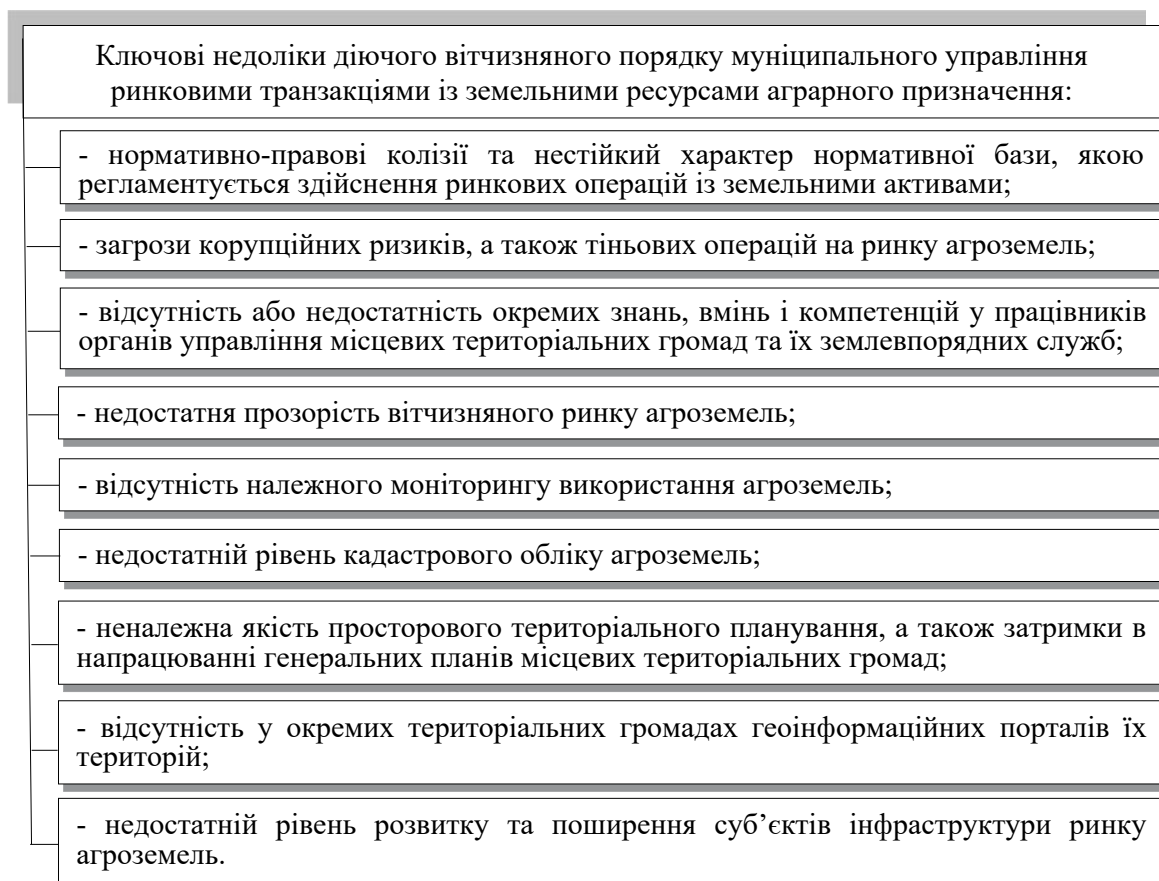

Рис. 2. Ключові недоліки діючого вітчизняного порядку муніципального управління ринковими транзакціями із агроземлями [1–7; 9–15]

Джерело: узагальнено авторами

– законодавчі та інші нормативні колізії, які дозволяють по-різному трактувати той, чи інший пункт нормативно-правового акту, а також нестійкий характер нормативної бази, якою регламентується здійснення ринкових операцій зі земельними активами;

– загрози корупційних ризиків, а також тіньових операцій на ринку агроземель;

– відсутність або недостатність окремих знань, вмінь і компетенцій у працівників органів управління місцевих територіальних громад та їх землевпорядних служб (насамперед це стосується відсутності або ж неналежного рівня навиків у використанні геоінформаційних систем та технологій);

– недостатня прозорість вітчизняного ринку агроземель;

– відсутність належного моніторингу використання агроземель;

– недостатній рівень кадастрового обліку агроземель;

– неналежна якість просторового територіального планування, а також затримки в напрацюванні генеральних планів місцевих територіальних громад;

– відсутність у окремих територіальних громадах геоінформаційних порталів їх територій;

– недостатній рівень розвитку та поширення інфраструктурних суб'єктів ринку агроземель [1–7; 9–15].

Викладені нами проблеми є першопричиною і, одночасно, наслідком послаблення рівня впливу органів місцевого самоврядування на ринкові транзакції з сільськогосподарськими земельними ресурсами. Вони зумовлюють випадки неефективного використання агроземель та недонадходження податків до бюджетів місцевих територіальних громад, а також є причинами відсутності в керівництва та в фахівців землевпорядних служб територіальних громад достатнього рівня знань, вмінь і компетенцій, та, часто, і ресурсів, необхідних для ефективного менеджменту у сфері використання земельних активів. Крім того, слід зауважити, що відсутність належного привселюдного доступу до сукупної інформації відносно земельних ділянок, їх власників і користувачів, а також історії їх використання утворює зручне середовище для тіньових схем використання таких ресурсів

та різноманітних маніпуляцій із агроземлями, утруднює їх ринкову оцінку та ускладнює контроль за їх ефективним і цільовим використанням. Відсутність належної інфраструктури ринку агроземель також частково сприяє тінізації цього сегменту ринку, стимулює монополізаційні процеси з сільськогосподарськими угіддями з боку агрохолдингів та іноземних інвесторів і слугує фактором зниження рівня прозорості процесів формування цін на сільськогосподарські угіддя.

Загалом, перелічені нами недоречності діючого вітчизняного порядку управління ринковими транзакціями із аграрними земельними ресурсами утруднюють подальше формування цивілізованого та ефективного вітчизняного ринку агроземель, а тому потребують термінового та радикального вирішення.

Результати проведеного дослідження продемонстрували, що практичними кроками на шляху підвищення ефективності вітчизняного муніципального управління ринковими операціями із агроземельними ресурсами можуть бути (рис. 3):

- нормативне врегулювання та помітне спрощення процедури оформлення ринкових транзакцій з сільськогосподарськими земельними активами;
- посилення рівня інспектування законності та ефективності ринкових операцій з сільськогосподарськими земельними активами та проведення антикорупційних заходів на ринку агроземель;
- підвищення кваліфікації керівних працівників та фахівців землепорядних служб

муніципальних територіальних громад з питань ефективного земельного менеджменту а також практичного застосування геоінформаційних технологій;

- активізація застосування геоінформаційних ресурсів, супутникових технологій моніторингу використання агроземель і автоматизованих кадастрових систем з ціллю забезпечення високої ефективності управління земельними ресурсами;

- державне (можливо, попервах – навіть фінансове) стимулювання процесів розбудови інфраструктурних суб'єктів ринку агроземель.

Практична реалізація пропонованих заходів допоможе розбудувати ефективну і надійну систему управління земельними ресурсами, а також стане чинником як економічного зростання громад, так і підвищення рівня добробуту їх жителів.

Висновки. Вітчизняна система муніципального управління ринковими транзакціями із сільськогосподарськими угіддями має суттєві переваги, які сприяють розвитку як аграрного сектору, так і місцевих територіальних громад, зокрема, до яких, як показали результати дослідження, можна віднести: прозорість та доступність процедур купівлі-продажу земельних угідь сільськогосподарського призначення; збільшення ефективності використання аграрних земельних ресурсів; сприяння соціально-економічному розвитку місцевих територій; збільшення рівня захисту прав землевласників та землекористувачів; зростання інвестиційної привабливості місцевих територій.

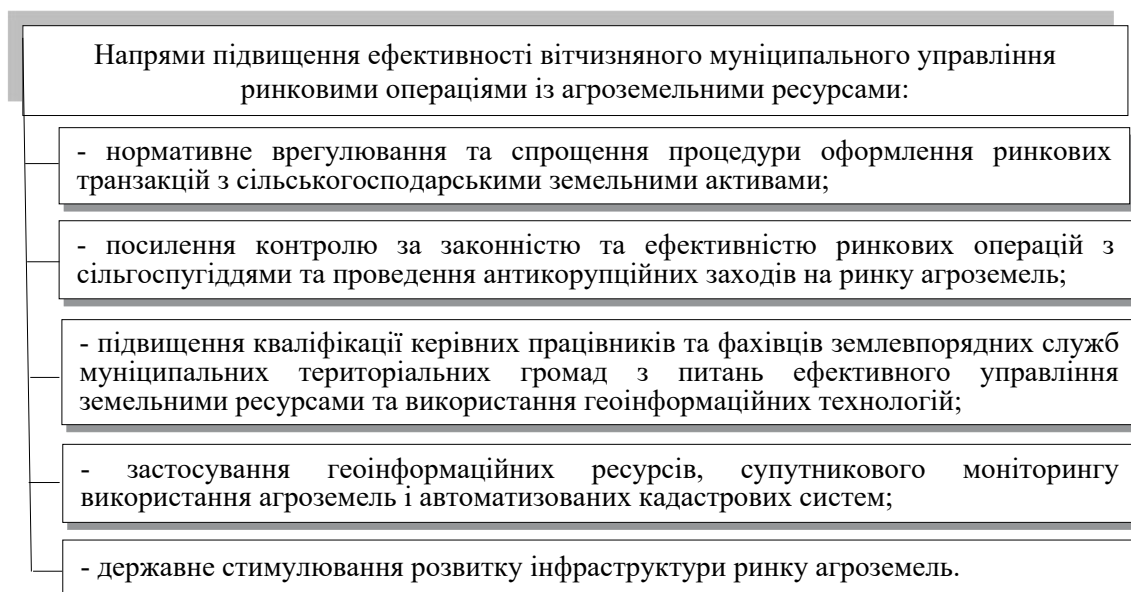

Рис. 3. Напрями підвищення ефективності вітчизняного муніципального управління ринковими операціями із аграрними земельними ресурсами

Джерело: узагальнено авторами

Поряд з цим, недоліками діючого вітчизняного порядку управління ринковими транзакціями із аграрними земельними ресурсами на рівні місцевих територіальних громад наразі є: законодавчі та нормативні колізії, які дозволяють по-різному трактувати той, чи інший пункт нормативно-правового акту, а також нестійкий характер нормативної бази, якою регламентується здійснення ринкових операцій зі земельними активами; загрози корупційних ризиків, а також тіньових операцій на ринку агроземель; відсутність або недостатність окремих знань, вмінь і компетенцій у працівників органів управління місцевих територіальних громад та їх землепорядних служб; недостатня прозорість вітчизняного ринку агроземель; відсутність належного рівня моніторингу використання агроземель; недостатній рівень кадастрового обліку агроземель; неналежна якість просторового територіального планування, а також затримки в напрацюванні генеральних планів місцевих територіальних громад; відсутність у окремих територіальних громадах геоінформаційних порталів їх територій; недостатній рівень розвитку та поширення інфраструктурних суб'єктів ринку агроземель.

Як продемонстрували результати дослідження, практичним кроками на шляху під-

вищення ефективності вітчизняного муніципального управління ринковими операціями із агроземельними ресурсами можуть бути: нормативне врегулювання та суттєве спрощення процедури оформлення ринкових транзакцій з сільськогосподарськими земельними активами; посилення рівня інспектування законності та ефективності ринкових операцій з сільськогосподарськими земельними активами та антикорупційних заходів на ринку агроземель; підвищення кваліфікації керівних працівників та фахівців землепорядних служб муніципальних територіальних громад; активізація застосування геоінформаційних ресурсів, супутникових технологій моніторингу використання агроземель і автоматизованих кадастрових систем; державне стимулювання розвитку інфраструктури ринку агроземель.

Подальші напрацювання стосовно обраного напрямку наукових досліджень варто приділити деталізації кожного з запропонованих в даній публікації напрямів вдосконалення муніципального управління ринковими транзакціями із сільськогосподарськими угіддями, а також моделюванню наслідків від їх запровадження для учасників ринкових операцій з земельними ресурсами аграрного призначення, державної казни та бюджетів територіальних громад.

Список використаних джерел:

1. Даниленко А.С., Білик Ю.Д. Формування ринку землі в Україні. Київ : Вид-во «Урожай», 2006. 277 с.
2. Калетнік Г.М., Томляк Т.С. Актуальні проблеми земельних відносин в умовах воєнного стану та шляхи їх вирішення. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2022. № 2 (60). С. 79–97.
3. Коган Н.Ю. Проблеми розвитку ринку землі в умовах сьогодення. *Економічні горизонти*. 2018. № 1(4). С. 35–41.
4. Лазня І.В. Відносини власності в умовах формування ринкової економіки в Україні. Київ : Логос, 1997. 316 с.
5. Лузан Ю.А. Кінцева мета приватизації земель – надати мільйонам селян права власності на землю як функціонуючий капітал. URL: <https://propozitsiya.com/ua/yuriy-luzan-kinceva-meta-privatizaciyi-zemel-nadati-milyonam-selyan-prava-vlasnosti-na-zemlyu-yak> (дата звернення: 22.03.2025).
6. Мартин А.Г., Манько І.П. Ринкова ціна землі в Україні: факторний аналіз. *Економіка та держава*. 2005. №1. С. 33–37.
7. Месель-Веселяк В.Я. Реформування аграрного сектора України: здобутки і проблеми. *Економіка АПК*. 2003. № 5. С. 3–8.
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення: Закон України від 10.10.2019 р. № 2178-10. URL: <https://agropolit.com/zakonodavstvo/517-pro-vnesennya-zmin-do-deyakih-zakonodavchih-aktiv-ukrayini-schodo-obigu-zemel-silskogospodarskogo-priznachennya> (дата звернення: 22.03.2025).
9. Саблук П.Т. Структурно-інноваційні зрушення в аграрному секторі України як фактор його соціально-економічного зростання. *Економіка АПК*. 2004. № 6. С. 3–8.
10. Трегобчук В.М., Скурська Н.М. Методологічні засади формування та функціонування ринку сільськогосподарських земель. *Проблеми розвитку земельних відносин на засадах нового Земельного Кодексу України*: матер. всеукр. наук. конф., м. Київ, 10–11 вересня 2002 р. Київ, 2002. С. 42–46.
11. Третяк А.М., Дорош Й.М. Ринок землі: обмеження прав власності на землю в зарубіжних країнах та Україні. *Вісник аграрної науки*. 2005. № 10. С. 56–60.
12. Федоров М.М. Особливості формування ринку земель сільськогосподарського призначення в Україні. *Економіка АПК*. 2007. № 5. С. 73–78.

13. Черевко Г.В. Земля і ринок. Управління земельними ресурсами в умовах ринкової економіки. Львів : НВФ «Українські технології», 2004. С. 28–35.

14. Юрчишин В.В. Селянське питання в сучасних аграрних відносинах. *Вісник аграрної науки*. 1999. № 9. С. 60–63.

15. Kolotukha Serge, Gvozdej Nataliia, Chvertko Liudmyla, Korniienko Tetiana, Vinnytska Oksana and Borovyk Petro. Efficiency of Using Land Resources in The Agricultural Sector in The Context of Financial Instability. Proceedings of the 38th International Business Information Management Association (IBIMA), ISBN: 978-0-9998551-7-1, ISSN: 2767-9640, 23–24 November 2021, Seville, Spain, p. 4382–4387.

References:

1. Danylenko A.S., Bilyk Ju.D. (2006) Formuvannja rynku zemli v Ukraini [Formation of the land market in Ukraine]. Kyiv: Harvest, 277 p. (in Ukrainian)

2. Kaletnik Gh.M., Tomljak T.S. (2022) Aktualni problemy zemeljnykh vidnosyn v umovakh vojennoho stanu ta shljakhy jikh vyrishennja [Current problems of land relations under martial law and ways to solve them]. *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannja nauky i praktyky*, no. 2 (60), pp. 79–97.

3. Koghan N.Ju. (2018) Problemy rozvytku rynku zemli v umovakh sjoghodennja [Problems of land market development in today's conditions]. *Ekonomichni goryzonty*, no. 1(4), pp. 35–41.

4. Laznja I.V. (1997) Vidnosyny vlasnosti v umovakh formuvannja rynkovoji ekonomiky v Ukraini [Property relations in the conditions of the formation of a market economy in Ukraine]. Kyiv: Loghos, 316 p. (in Ukrainian)

5. Luzan Yu. Kintseva meta pryvatyzatsii zemel – nadaty milionam selian prava vlasnosti na zemliu yak funkcionuiuchy kapital [The ultimate goal of land privatization is to give millions of peasants ownership rights to land as functioning capital]. Available at: <https://propozitsiya.com/ua/yuriy-luzan-kinceva-meta-privatizatsiyi-zemel-nadati-milyonam-selian-prava-vlasnosti-na-zemlyu-yak> (accessed March 22, 2025).

6. Martyn A.Gh., Manjko I.P. (2005) Rynkova cina zemli v Ukraini: faktornyj analiz [Market price of land in Ukraine: factor analysis]. *Ekonomika ta derzhava*, vol. 1, pp. 33–37.

7. Meselj-Veseljak V.Ja. (2003) Reformuvannja aghrarnogho sektora Ukrainy: zdobutky i problemy [Reforming the agricultural sector of Ukraine: achievements and problems]. *Ekonomika APK*, no. 5, pp. 3–8.

8. Pro vnesennja zmin do dejakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shhodo obighu zemelj sil'sjko-gospodarskogho pryznachennja: Zakon Ukrainy vid 10.10.2019 r. No. 2178-10 [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding the Circulation of Agricultural Land: Law of Ukraine No. 2178-10 of 10.10.2019. No. 2178-10]. Available at: <https://agropolit.com/zakonodavstvo/517-pro-vnesennja-zmin-do-deyakih-zakonodavchih-aktiv-ukrayini-schodo-obigu-zemel-sil'skogospodarskogo-pryznachennja>. (accessed March 22, 2025).

9. Sabluk P.T. (2004) Strukturno-innovacijni zrushennja v aghrarnomu sektori Ukrainy jak faktor jogho socialjno-ekonomichnogho zrostantnja [Structural and innovative changes in the agricultural sector of Ukraine as a factor of its socio-economic growth]. *Ekonomika APK*, no. 6, pp. 3–8.

10. Trehobchuk V.M., Skursjka N.M. (2002) Metodologichni zasady formuvannja ta funkcionuvannja rynku sil'sjko-gospodarskykh zemelj [Methodological principles of the formation and functioning of the agricultural land market]. *Problemy rozvytku zemeljnykh vidnosyn na zasadakh novogho Zemelnogho Kodeksu Ukrainy*: mater. vseukr. nauk. konf., (Ukraine, Kyjiv, September 10–11, 2002). Kyiv, pp. 42–46.

11. Tretjak A.M., Dorosh J.M. (2005) Rynok zemli: obmezhenja prav vlasnosti na zemlju v zarubizhnykh krajinakh ta Ukraini [Land market: restrictions on land ownership rights in foreign countries and Ukraine]. *Visnyk aghrarnoji nauky*, vol. 10, pp. 56–60.

12. Fedorov M.M. (2007) Osoblyvosti formuvannja rynku zemelj sil'sjko-gospodarskogho pryznachennja v Ukraini [Peculiarities of the formation of the agricultural land market in Ukraine]. *Ekonomika APK*, no. 5, pp. 73–78.

13. Cherevko Gh.V. (2004) Zemlja i rynek [Land and market]. *Upravlinnja zemeljnyjmy resursamy v umovakh rynkovoji ekonomiky* [Land management in a market economy]. Lviv: Ukrainsjki tekhnologhiji, pp. 28–35.

14. Jurchyshyn V.V. (1999) Seljansjke pytanja v suchasnykh aghrarnykh vidnosynakh [The peasant question in modern agrarian relations]. *Visnyk aghrarnoji nauky*, vol. 9, pp. 60–63.

15. Kolotukha Serge, Gvozdej Nataliia, Chvertko Liudmyla, Korniienko Tetiana, Vinnytska Oksana and Borovyk Petro. (2021) Efficiency of Using Land Resources in the Agricultural Sector in the Context of Financial Instability. Proceedings of the 38th International Business Information Management Association (IBIMA), (Seville, Spain, November 3–4 2021), Seville, Spain, pp. 4376–4381.